

PANEVROPSKÁ
UNIVERZITA

FAKULTA VYSOKÁ ŠKOLA OBCHODNÍ

Mezinárodní ekonomie

TÉMA:

**Mezinárodní měnový systém, MMF a skupina
SB**

Ing. Věra Dobromyslová, Ph.D. | email: vera.dobromyslova@peuni.cz

Mezinárodní měnový systém

- Mechanismus vzájemné směny a pohybu kapitálu
- Vývoj peněz
- Funkce peněz
- Likvidita
- Definice peněz
- Měnové agregáty

Historická role zlata

Monetizace, zlato proniká do peněžního oběhu (nesnadná dostupnost, vysoké náklady na těžbu)

Ale s růstem transakcí zlato nestačí, zlato překážkou rozvoje ekonomiky

Bimetalismus

Monometalismus

Jak nastavit mez. Měnový systém?

Jedna světová měna

Měnové unie

Monometalismus (zlato)

Pokusy o měnové unie (Skandinávská, Latinská)

Německá měnová unie

Zlatý standard

Standard zlaté mince, UK jako světová mocnost (1870)

Většina měn přímo směnitelná za zlato

Pevně stanovené devizové kurzy mezi měnami jedn. Zemí

Peněžní zásoba je určována toky zlata mezi zeměmi, tj.
monetární politika je ovlivněna produkcí zlata a objevy
nových nalezišť

Zlatý standard

Množství zlata určuje, kolik bankovek se bude emitovat
Centrální banka má udržet oficiální paritu mezi domácí měnou a zlatem

Nutnost držet velké devizové rezervy

Nerovnováha se řeší převodem zlatem mezi CB

Standard zlaté mince

- Úplná směnitelnost bankovek za zlato
- Volný X a M zlata
- Konec 1. světové války
- Měnový zmatek, malá zásoba zlata, malá mezinárodní likvidita

Bretton-woodský systém

- 1944 – Měnová a finanční konference OSN v Bretton-woodu
- Dva základní návrhy:
- Keynesův
- Whiteův

Keynesův plán

- Založen na pozici dlužnické země
- Clearingová unie
- Symetrický přístup, problém jsou velké deficity, ale i přebytky
- Bancor = zúčtovací jednotka, pro mezinárodní obchod. Ne vazba na zlato.

Vítězný plán

- Založen na vazbě zlato a USD, dvojí fix
- Pevná vazba dolaru na zlato, 35 USD za trojskou unci
- Přelít stabilitu z USA do ostatních zemí
- Adaptabilita v možnosti úvěrových prostředků MMF, úprava kurzu k USD, ale sám USD vůči zlatu upravit nešel

Konvertibilita

- Po 2. sv. v. měny nebyly směnitelné, viz. Evropská platební unie
- Zavedení směnitelnosti na běžném účtu až v roce 1958
- Role USD – dominance v devizových rezervách

Problémy Bretton-woodu

- Nerovnoměrný ekonomický vývoj
- Zavedení vnější směnitelnosti
- Přenos vnější nestability do ekonomiky
- Síla a stabilita americké ekonomiky
(disciplína, financování války ve Vietnamu)
- Držet i tak USD? Hrozí výměna za zlato?

Konec Bretton-woodu

- USD Nebylo možné v Bretton-woodu devalvovat
- 1971 – Nixon ruší autoritativně vazbu USD na zlato
- 1973 – konec vazby měn na USD, přechod na floating, měnový chaos

Shrnutí

- USA pomocí Bretton-woodu de facto určovaly měnovou politiku zbytku světa
- Asymetrie ve vývoji (růst Německa, Japonska)
- Svět nelze řídit z jednoho centra

Po rozpadu...

- CB obnovují svou nezávislost a manévrovací prostor
- Floating, role spekulace
- Pobídka pro vznik EMS (1978/79)
- Ale role USD v mezinárodním systému ukotvená

- Teoretický koncept: Triffinovo dilema

Keynesův návrh

- Se vrací jako inspirace v krizích
- Např. v reakci na Velkou recesi
- Guvernér Čou: Reforma mezinárodního měnového systému
- **Povinně přečíst:**
<https://www.bis.org/review/r090402c.pdf>

Mezinárodní měnový fond

- 1944, Bretton-woodu, fungování 1947
- MMF by měl spravovat mezinárodní měnový systém

Úkoly MMF

- Podporovat mezinárodní měnovou součinnost, růst mezinárodního obchodu
- Udržovat globální kurzovou stabilitu, čelit kompetitivním devalvacím
- Odstraňovat devizová omezení, pomáhat zavádět směnitelnost (vnitřní a vnější)
- Poskytovat devizové úvěry pro země, jejichž běžný účet se dostal do nerovnováhy
- Konzultace a měnová spolupráce

Nové úkoly

- S rozpadem Bretton-woodu se MMF mění...
- Vytváření nových prostředků likvidity (SDR)
- Regulace zahraniční zadluženosti
- Výzkumná, informační, poradenská činnost
- Statistiky: World economic outlook, WEO database

Povinnosti členských zemí...

- Finanční (splácet členskou kvótu)
- Hospodářská politika, např. usilovat o směnitelnost
- Informační povinnosti
- Respektovat nařízení MMF v případě vážnějších poruch

- Zásadní problém: conditionality

Kritika

- Působení MMF v krizích: žádnou nikdy nepředpověděl.
- Jeho „recepty“ měly katastrofální dopady.
- Viz J. Stiglitz: Řešení krize by nemělo být horší, než krize samotná.“
- J. Stiglitz: Globalization and its discontents

Kritika

- Malá legitimita
- Nereflektuje změny ve světové ekonomice (hlasování dle kvót)
- Právo veta USA
- „rozdělení“ funkcí: Evropan vede MMF, Světovou banku Američan
- Úkol zreformovat MMF: K. Georgieva

Ředitelka MMF

- Bulharská ekonomka, Kristalina Georgieva

Členské kvóty

How does the IMF use quotas?

Resource Contributions

Quotas determine the maximum amount of financial resources a member is obliged to provide to the IMF.

Voting Power

Quotas are a key determinant of voting power in IMF decisions. Members get one vote per SDR100,000 of quota plus basic votes, which are the same for all members.

Access to Financing

Quotas determine the maximum amount of loans a member can obtain from the IMF under normal access.

SDR Allocations

Quotas determine a member's share in a general allocation of SDRs.

Vzoreček kvóty

Quota formula

A quota formula is used to help assess members' relative position in the world economy and it can play a role in guiding the distribution of quota increases. The current formula was agreed in 2008.

$$(0.50 * GDP + 0.30 * Openness + 0.15 * Variability + 0.05 * Reserves)^{\text{compression factor}}$$

Příklady výše kvót

- ČR = 0,46 %
- Čína = 6,08 %
- Japonsko = 6,14 %
- Německo = 5,31%
- Indie = 2,63 %
- Itálie = 3,02%
- **USA = 16,5 %**

Reakce Číny a dalších zemí:

- Kontrastruktury:
- New development bank
- Asian infrastructure investment bank

SDR: Zvláštní práva čerpání

- Mezinárodní rezervní aktivum
- Hodnota spočívá na koši složeném z pěti hlavních světových měn
- Je to zúčtovací jednotka pro transakce MMF
- Aktivum v devizových rezervách CB

Složení SDR

Currency	Weights determined in the 2022 Review	Fixed Number of Units of Currency for a 5-year period Starting Aug 1, 2022
U.S. Dollar	43.38	0.57813
Euro	29.31	0.37379
Chinese Yuan	12.28	1.0993
Japanese Yen	7.59	13.452
Pound Sterling	7.44	0.080870

Světová banka

- Přesněji: skupina Světové banky
  - Členství jako v MMF (u IBRD)
  - Systém kvót
-
- David Malpass (USA, Trumpův kandidát)

Skupina se skládá z:

- Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (IBRD)
- Mezinárodní agentura pro rozvoj (IDA)
- Mezinárodní finanční korporace (ICF)
- Agentura pro mnohostranné investiční záruky (MIGA)
- Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů (ICSID), viz arbitráže a investiční doložky

Kritika obou institucí

- Podmíněnost (conditionality)
- Preferování zájmů věřitelů (jako u MMF).
MMF nikdy nebyl navržen jako věřitel
poslední instance
- Politika „one size fit for all“
- Nízká legitimita
- Stiglitz: „Pro MMF nemá nikdo v
rozvojovém světě dobré slovo.“